

کلاس خصوصی (مخصوص یادگیری مفهومی و عمیق)

موضوع: مرجعیت و ولایت فقیه

مناسب برای یادگیری اولیه، درک مطلب و امتحانات تشریحی

هدف: درک منطق نیاز به ولی فقیه، تفاوت مرجعیت و ولایت، و شناخت حقوق متقابل رهبر و مردم

این درس پاسخ به یک سؤال بسیار مهم و کلیدی است: «حالا که امام زمان (عج) در غیبت کبری هستند، تکلیف جامعه اسلامی چه می‌شود؟ آیا دین برنامه‌ای برای اداره جامعه دارد یا مردم به حال خود رها شده‌اند؟»

۱. معمای دوران غیبت (آیا مسئولیت‌ها تعطیل می‌شوند؟)

از میان سه مسئولیت پیامبر (ص) و امامان، «دریافت وحی» تمام شد، اما دو مسئولیت دیگر یعنی «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» عقلاً باید در دوران غیبت ادامه پیدا کنند.

- چرا مرجعیت باید ادامه یابد؟ چون اگر متخصصی نباشد که احکام دین را متناسب با مسائل جدید بیان کند، مردم وظایف خود را نمی‌شناسند.
- چرا ولایت ظاهری باید ادامه یابد؟ چون احکام اجتماعی اسلام (مثل عدالت و مبارزه با ظلم) بدون مدیریت و پشتوانه حکومتی قابل اجرا نیست.

۲. راهکار هوشمندانه ائمه (ع): شبکه فقیهان

امامان ما از همان ابتدا برای روزهای غیبت برنامه‌ریزی کرده بودند. آن‌ها دانشمندانی را تربیت می‌کردند که به درک عمیق از دین (تفقه) برسند. در دوران غیبت، بنا به فرمان صریح امام زمان (عج) در پاسخ به اسحاق بن یعقوب، مردم باید برای حل رویدادهای جدید به «راویان حدیث» (فقیهان) مراجعه کنند. امام فرمودند: «آنان حجت من بر شمایند و من حجت خدا بر آن‌ها هستم».

پیامبر (ص) نیز کسی را که در دوران غیبت، شیعیان را راهنمایی کند، هم‌نشین خود در بهشت دانسته است.

۳. تفاوت «تقلید» و «ولایت فقیه»

فقیهان واجد شرایط در دوره غیبت دو وظیفه دارند:

- **تقلید (مرجعیت دینی):** مراجعه افراد غیرمتخصص در دین به متخصص (فقیه) برای یادگیری احکام فردی. این یک کار کاملاً عقلی است (مثل مراجعه بیمار به پزشک). مرجع تقلید باید با تقوا، عادل، زمان‌شناس و **اعلم (عالم‌ترین)** باشد.
- **ولایت فقیه (ولایت ظاهری):** از میان فقیهان، کسی که علاوه بر علم و عدالت، **توانایی مدیریت، شجاعت و قدرت روحی** برای اداره جامعه را داشته باشد، عهده‌دار حکومت می‌شود. برخلاف تقلید که هرکس می‌تواند مرجع متفاوتی داشته باشد، جامعه نمی‌تواند چند ولی فقیه داشته باشد؛ چون اداره کشور تنها با یک مجموعه قوانین و یک رهبر امکان‌پذیر است، وگرنه هرج‌ومرج می‌شود.

۴. دو بال پرواز حکومت اسلامی (مشروعیت و مقبولیت)

حکومت ولی فقیه روی دو پایه استوار است:

- **مشروعیت:** یعنی دین (خدا و امام زمان) به او اجازه رهبری داده‌اند، چون شرایط لازم (عدالت، شجاعت و...) را دارد.
- **مقبولیت:** یعنی مردم او را پذیرفته‌اند. بدون حضور و مشارکت مردم، حکومت اسلامی هیچ دستاوردی نخواهد داشت. مردم کشور ما از طریق انتخاب «مجلس خبرگان»، غیرمستقیم ولی فقیه را انتخاب کرده و مقبولیت را رقم می‌زنند.

۵. جاده دوطرفه وظایف (رهبر، کارگزاران و مردم)

- **وظایف رهبر:** اجرای احکام الهی، حفظ استقلال در برابر بیگانگان، تصمیم‌گیری با مشورت نخبگان، و ساده‌زیستی (دوری از زندگی اشرافی).
- **وظایف کارگزاران (مسئولان قوا):** آن‌ها بازوی رهبرند. طبق عهدنامه مالک اشتر، باید به طبقات محروم برسند، با مردم مهربان باشند و فریب پیمان دشمن را نخورند.
- **وظایف مردم:** حفظ وحدت، استقامت در برابر مشکلات، افزایش آگاهی سیاسی، نظارت همگانی (امر به معروف) و اولویت دادن اهداف اجتماعی بر منافع فردی (مثل خرید کالای داخلی).